NN 66/2019 (10.7.2019.), Zakon o vodnim uslugama

HRVATSKI SABOR

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU

O PROGLAŠENJU ZAKONA O VODNIM USLUGAMA

Proglašavam Zakon o vodnim uslugama, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 28. lipnja 2019.

Klasa: 011-01/19-01/94
Urbroj: 71-06-01/1-19-2
Zagreb, 5. srpnja 2019.

Predsjednica
Republike Hrvatske
Kolinda Grabar-Kitarović, v. r.

ZAKON

O VODNIM USLUGAMA

I. UVODNE ODREDBE

Predmet

Članak 1.

Ovim Zakonom uređuju se institucionalni okvir za pružanje vodnih usluga, cijena vodnih usluga, pravni položaj i održivo poslovanje isporučitelja vodnih usluga, djelovanje Vijeća za vodne usluge te druga pitanja povezana s pružanjem vodnih usluga.

Primjena drugih zakona

Članak 2.

(1) Na pitanja vodnih usluga koja nisu uređena ovim Zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju vode, zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva i zakona kojim se uređuje voda za ljudsku potrošnju.

(2) Na pitanja koja se uređuju ovim Zakonom primjenjuju se i zakon kojim se uređuju trgovačka društva i zakon kojim se uređuje sudski registar, osim kad je to ovim Zakonom drukčije uređeno.

Definicije

Članak 3.

(1) Pojedini pojmovi, u smislu ovoga Zakona, imaju sljedeća značenja:

1. *gospodarska cjelina za pružanje vodnih usluga (vodouslužno poduzeće)* je skup komunalnih vodnih građevina kojima upravlja postojeći javni isporučitelj vodnih usluga, drugih stvari kojih je vlasnik ili drugi zakoniti posjednik (npr. najmoprimac) postojeći javni isporučitelj vodnih usluga (uključujući poslovne prostore, instaliranu i pokretnu opremu, pravnu, financijsku, tehničku i drugu dokumentaciju), prava i obveza kojih je imatelj ili ugovorna strana postojeći javni isporučitelj vodnih usluga; oborivo se predmnijeva da vodouslužno poduzeće u cjelini kao i pojedina imovina u njemu pretežito ili isključivo služe pružanju vodnih usluga

2. *gospodarska cjelina za upravljanje vodnokomunalnim projektima* je skup komunalnih vodnih građevina koje su u imovini pravne osobe za provedbu vodnokomunalnih projekata, koje služe ili mogu služiti isporuci vodnih usluga, drugih stvari kojih je vlasnik ili drugi zakoniti posjednik pravna osoba za provedbu vodnokomunalnih projekata (uključujući

poslovne prostore, instaliranu i pokretnu opremu, pravnu, financijsku, tehničku i drugu dokumentaciju), prava i obveza kojih je imatelj ili ugovorna strana pravna osoba za provedbu vodnokomunalnih projekata; oborivo se predmnijeva da ova gospodarska cjelina kao i pojedina imovina u njoj pretežito ili isključivo služi pružanju vodnih usluga

3. *interni vodovodni i odvodni sustavi* su tehnički i tehnološki povezan skup vodova, građevina i opreme za vodoopskrbu (interni vodovodni sustavi) odnosno za odvodnju otpadnih voda (interni odvodni sustavi), od priključka na komunalne vodne građevine do i unutar stambenih i poslovnih građevina, drugih građevina i nekretnina

4. *javna odvodnja* je djelatnost skupljanja komunalnih otpadnih voda, njihova pročišćavanja i ispuštanja u prirodni prijamnik putem građevina za javnu odvodnju te upravljanje tim građevinama; javna odvodnja je i djelatnost pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, što uključuje i pražnjenje i odvoz mulja iz malih sanitarnih uređaja; javna odvodnja ne uključuje pročišćavanje komunalnih otpadnih voda ako uređaj za pročišćavanje komunalnih otpadnih voda nije u funkcionalnoj uporabi, a uključuje pročišćavanje ako je kolektor sustava javne odvodnje priključen na uređaj za pročišćavanje industrijskih otpadnih voda

5. *javna vodoopskrba* je djelatnost zahvaćanja podzemnih i površinskih voda u svrhu ljudske potrošnje i njihova kondicioniranja te isporuka do krajnjega korisnika vodne usluge ili do drugoga isporučitelja vodnih usluga ili do javne slavine putem građevina za javnu vodoopskrbu te upravljanje tim građevinama, kao i pokretna isporuka vode za ljudsku potrošnju (autocisternom, vodonoscem ili na drugi način), kad je to određeno ovim Zakonom ili zakonom kojim se uređuje način upravljanja razvojem hrvatskih otoka

6. *korisnik vodnih usluga* je vlasnik nekretnine u koju se putem građevina za javnu vodoopskrbu, a gdje je primjenjivo autocisternom ili na drugi način, isporučuje voda za ljudsku potrošnju, iz koje se otpadna voda, neizravno ili izravno, ispušta u građevine za javnu odvodnju odnosno vlasnik individualnog sustava odvodnje; ako vlasnika te nekretnine nije moguće utvrditi, korisnik vodnih usluga je posjednik te nekretnine odnosno individualnog sustava odvodnje; korisnik vodnih usluga je i drugi isporučitelj vodnih usluga kada je to uređeno ovim Zakonom

7. *lokalni vodovodi* su građevine za vodoopskrbu od izvorišta ili drugog vodozahvata do mjesta priključenja krajnjeg korisnika ili do javne slavine, osim komunalnih vodnih građevina, internih vodovodnih sustava i individualnih sustava vodoopskrbe, izgradnju kojih su izravno financirale fizičke osobe i iznimno i pravne osobe, a radi osiguranja vode u svrhu ljudske potrošnje za jedno naselje, više naselja ili dio naselja

8. *jedinstveni javni isporučitelji vodnih usluga* su javni isporučitelji vodnih usluga koji steknu rješenje iz članka 16. stavaka 5. ili 6. ovoga Zakona

9. *osnivač* je član društva ili dioničar postojećeg javnog isporučitelja vodnih usluga koji je trgovačko društvo odnosno osnivač postojećeg javnog isporučitelja vodnih usluga koji je ustanova odnosno član društva ili dioničar jedinstvenog javnog isporučitelja vodnih usluga

10. *postojeće vodoopskrbno područje (postojeća vodoopskrbna zona)* je područje pružanja vodne usluge javne vodoopskrbe u trenutku stupanja na snagu ovoga Zakona

11. *postojeći javni isporučitelji vodnih usluga* su javni isporučitelji vodnih usluga koji imaju akt o ispunjenju posebnih uvjeta za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje na temelju Zakona o vodama (»Narodne novine«, br. 107/95. i 150/05.) i Zakona o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14. i 46/18.), što uključuje i isporučitelje koji isporučuju vodu za ljudsku potrošnju isključivo drugim isporučiteljima vodnih usluga

12. *pravna osoba za provedbu vodnokomunalnih projekata* je društvo ili ustanova osnovana radi upravljanja projektima gradnje komunalnih vodnih građevina u kojem sve poslovne udjele, dionice ili osnivačka prava, ili većinu njih, imaju jedinice lokalne samouprave i/ili jedinice područne (regionalne) samouprave, a koje je vlasnik komunalnih vodnih građevina

13. *priključak* je spoj internih vodovodnih i odvodnih sustava s komunalnom vodnom građevinom

14. *regulatorno računovodstvo* su pravila računovodstvenog odvajanja kojim se osigurava raspored troškova, prihoda, imovine i obveza isporučitelja vodnih usluga na pojedine aktivnosti i usluge, osobito na direktne i indirektne troškove (troškovno računovodstvo) i čiji je konačni cilj uspostava transparentnog odnosa troškova, s jedne strane te cijene vodnih usluga i naknade za razvoj, s druge strane, u postupku njihove ekonomske regulacije

15. *skupština* je skupština društva s ograničenom odgovornošću koje je javni isporučitelj vodnih usluga ili pravna osoba za upravljanje vodnokomunalnim projektima odnosno glavna skupština dioničkog društva koje je javni isporučitelj vodnih usluga ili pravna osoba za upravljanje vodnokomunalnim projektima

16. *sustav javne odvodnje* je tehnički i tehnološki povezani skup građevina za javnu odvodnju od priključka korisnika vodne usluge do krajnje točke ispuštanja

17. *sustav javne vodoopskrbe* je tehnički i tehnološki povezani skup građevina za javnu vodoopskrbu od izvorišta ili drugog vodozahvata odnosno od mjesta prihvata vode od drugog isporučitelja vodnih usluga do priključka korisnika vodne usluge uključujući i vodomjer, do javne slavine ili do mjesta isporuke vode drugom isporučitelju vodnih usluga

18. *ugovor o pristupanju* je Zakon o potvrđivanju Ugovora između Kraljevine Belgije, Republike Bugarske, Češke Republike, Kraljevine Danske, Savezne Republike Njemačke, Republike Estonije, Irske, Helenske Republike, Kraljevine Španjolske, Francuske Republike, Talijanske Republike, Republike Cipra, Republike Latvije, Republike Litve, Velikog Vojvodstva Luksemburga, Republike Mađarske, Republike Malte, Kraljevine Nizozemske, Republike Austrije, Republike Poljske, Portugalske Republike, Rumunjske, Republike Slovenije, Slovačke Republike, Republike Finske, Kraljevine Švedske, Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske (države članice Europske unije) i Republike Hrvatske o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji (»Narodne novine – Međunarodni ugovori«, br. 2/12.)

19. *višegodišnji program gradnje* je program gradnje komunalnih vodnih građevina iz zakona kojim se uređuju vode

20. *vodne usluge* su usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje

21. *vodoopskrbno područje (vodoopskrbna zona)* je geografsko područje na kojem se pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe.

(2) U smislu ovoga Zakona pojmovi: aglomeracija, građevine za javnu odvodnju, građevine za javnu vodoopskrbu, ispuštanje u vode, izvorište, komunalne otpadne vode, komunalne vodne građevine, građevine urbane oborinske odvodnje, kondicioniranje, korištenje voda, individualni sustav odvodnje, individualni sustav vodoopskrbe, ministar, Ministarstvo, odgovarajuće pročišćavanje otpadnih voda, otpadni mulj, otpadne vode, odluka o odvodnji otpadnih voda, sabirna jama, sanitarne otpadne vode, sustav prikupljanja i odvodnje otpadnih voda, voda za ljudsku potrošnju imaju značenje uređeno zakonom kojim se uređuju vode.

(3) U smislu ovoga Zakona pojmovi: naknada za razvoj, naknada za korištenje voda i naknada za zaštitu voda imaju značenje uređeno zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.

(4) U smislu ovoga Zakona pojam potrošač ima značenje uređeno zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača.

(5) Izrazi koji se koriste u ovome Zakonu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

Opći interes i javna služba

Članak 4.

(1) Vodne usluge su djelatnosti od općeg interesa i obavljaju se kao javna služba.

(2) Vodne usluge su od interesa za sve jedinice lokalne samouprave na uslužnom području (međukomunalne djelatnosti) i za Republiku Hrvatsku.

(3) Jedinice lokalne samouprave dužne su osigurati pružanje vodnih usluga na uslužnom području suosnivanjem javnih isporučitelja vodnih usluga, ostvarivanjem članskih odnosno dioničarskih prava i obveza u javnim isporučiteljima vodnih usluga i na drugi način u skladu s ovim Zakonom i posebnim zakonima.

(4) Članska odnosno dioničarska prava u javnim isporučiteljima vodnih usluga ostvaruju se u korist građana i pravnih osoba koji koriste vodne usluge. Vlasnička prava nad komunalnim vodnim građevinama ostvaruju se u korist građana i pravnih osoba koji koriste vodne usluge.

Načela

Članak 5.

(1) Vodne usluge pružaju se pod nediskriminacijskim i socijalno priuštivim uvjetima.

(2) Djelatnosti vodnih usluga obavljaju se trajno, učinkovito, ekonomično i svrhovito.

(3) Djelatnosti vodnih usluga obavljaju se tako da se osigura njihov održivi razvitak i stalno povećanje kakvoće vodnih usluga.

(4) Komunalne vodne građevine održavaju se trajno u stanju funkcionalne ispravnosti.

(5) Cijene vodnih usluga određuju se prema načelu povrata troškova od vodnih usluga kako je uređeno zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva u granicama ekonomske učinkovitosti te načelima pravičnosti, zaštite od monopola i socijalne priuštivosti cijene vode. Sustav međusobnih subvencija ne može se koristiti za socijalne poticaje, osim kad je ovim Zakonom drukčije uređeno.

(6) Cijena vodne usluge određuje se, u pravilu, u jednakim visinama na uslužnom području.

(7) Troškovi upravljanja komunalnim vodnim građevinama, uključujući održavanje komunalnih vodnih građevina i troškovi poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga financiraju se iz cijene vodne usluge.

(8) Financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina uređuje se zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.

(9) Javnost mora biti upoznata s bitnim informacijama o pružanju vodnih usluga.

II. PODRUČJA PRUŽANJA VODNIH USLUGA

Područja pružanja vodnih usluga

Članak 6.

(1) Vodne usluge pružaju se na uslužnim područjima.

(2) Uslužno područje uspostavlja se na jednom ili više postojećih vodoopskrbnih područja te više aglomeracija.

Uslužna područja

Članak 7.

(1) Uslužno područje uspostavlja se radi:

1. osiguranja povrata troškova od vodnih usluga kako je definirano zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva putem socijalno priuštive cijene vode

2. uspostave javnog isporučitelja vodnih usluga sposobnog za održivi razvoj i održavanje komunalnih vodnih građevina, uključujući i sposobnost provedbe obveza iz Ugovora o pristupanju na način određen ovim Zakonom te

3. poslovne samoodrživosti, financijske stabilnosti i visokog stupnja učinkovitosti javnih isporučitelja vodnih usluga.

(2) Uslužno područje uspostavlja se na postojećim vodoopskrbnim područjima na kojim se isporučuje voda za ljudsku potrošnju od najmanje dva milijuna kubnih metara godišnje s mogućim odstupanjem od -10 %.

(3) Uslužno područje mora obuhvatiti sve sustave javne vodoopskrbe, sve sustave javne odvodnje i sve aglomeracije.

(4) Granica uslužnog područja ne može presijecati granicu aglomeracije, osim kad je aglomeracija presječena državnom granicom, niti granicu vodoopskrbnog područja.

(5) U trenutku početka pružanja vodnih usluga po novom javnom isporučitelju vodnih usluga na uslužnom području, sukladno odredbama ovoga Zakona, više postojećih vodoopskrbnih područja postaju jedno vodoopskrbno područje.

(6) Vlada Republike Hrvatske uredbom o uslužnim područjima uspostavlja uslužna područja i određuje njihove granice. Ova uredba donosi se nakon savjetovanja s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i javnim isporučiteljima vodnih usluga.

(7) Kada se prema odredbama ovoga Zakona uspostavi jedan javni isporučitelj vodnih usluga na uslužnom području i ishodi rješenje iz članka 16. stavka 5. ovoga Zakona, on se, neovisno o odredbama uredbe iz stavka 6. ovoga članka, može slobodno pripajati ili spajati s javnim isporučiteljem vodnih usluga s uslužnog područja s kojim graniči.

Jedan isporučitelj na uslužnom području

Članak 8.

(1) Vodne usluge na uslužnom području pružaju se putem jednog javnog isporučitelja vodnih usluga.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka vodnu uslugu na uslužnom području mogu obavljati i koncesionari pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje.

(3) Jedinice lokalne samouprave i postojeći javni isporučitelji vodnih usluga na uslužnom području dužni su, svatko u okvirima svojih nadležnosti, osigurati da se odredba stavka 1. ovoga članka provede u skladu s ovim Zakonom.

III. KOMUNALNE VODNE GRAĐEVINE

Vlasništvo, upravljanje, građenje i održavanje

Članak 9.

(1) Komunalne vodne građevine su javna dobra u javnoj uporabi i u vlasništvu su javnoga isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području.

(2) Komunalnim vodnim građevinama upravlja javni isporučitelj vodnih usluga, osim ako je ovim Zakonom drukčije uređeno.

(3) Pod upravljanjem u smislu ovoga Zakona smatraju se poslovi investitora gradnje komunalnih vodnih građevina, njihov pogon i održavanje te čuvanje i korištenje za namjene kojima komunalne vodne građevine služe.

(4) Gradnja i održavanje komunalnih vodnih građevina provodi se sukladno planovima koje donosi javni isporučitelj vodnih usluga, osim ako je ovim Zakonom drukčije uređeno.

(5) Odredba stavka 1. ovoga članka ne primjenjuje se na komunalne vodne građevine na jednom uslužnom području na kojima je, prije stupanja na snagu ovoga Zakona, pravo vlasništva ili suvlasništva stekao javni isporučitelj vodnih usluga s drugog uslužnog područja.

(6) Odredba stavka 1. ovoga članka ne utječe na druga prava po osnovi ulaganja koja je na komunalnim vodnim građevinama na jednom uslužnom području stekao javni isporučitelj vodnih usluga s drugog uslužnog područja.

Ograničenja na komunalnim vodnim građevinama

Članak 10.

(1) Komunalne vodne građevine ne mogu se opteretiti založnim pravom, niti mogu biti predmetom ovrhe, osim kada je ovim Zakonom drukčije određeno.

(2) Komunalne vodne građevine mogu biti u prometu samo između javnih isporučitelja vodnih usluga.

(3) Komunalne vodne građevine ne ulaze u stečajnu ili likvidacijsku masu.

(4) U slučaju stečaja ili likvidacije jedinstvenog javnog isporučitelja vodnih usluga komunalne vodne građevine prenose se u vlasništvo jedinice lokalne samouprave, koja je njihov osnivač, na uslužnom području.

(5) Jedinice lokalne samouprave dužne su, u slučaju iz stavka 4. ovoga članka, prenijeti vlasništvo komunalnih vodnih građevina, bez naknade, u vlasništvo novog jedinstvenog javnog isporučitelja vodnih usluga u roku od tri mjeseca od njegova osnivanja.

(6) U slučaju stečaja ili likvidacije postojećeg javnog isporučitelja vodnih usluga komunalne vodne građevine prenose se u vlasništvo jedinstvenog javnog isporučitelja vodnih usluga.

IV. ISPORUČITELJ VODNIH USLUGA

1. Pravni položaj isporučitelja vodnih usluga i odgovornost

Obavljanje djelatnosti temeljem Zakona

Članak 11.

(1) Djelatnost vodnih usluga obavljaju javni isporučitelji vodnih usluga.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, djelatnost pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje mogu obavljati koncesionari sukladno zakonu kojim se uređuju vode i ovom Zakonu.

(3) Pravne osobe iz stavka 1. ovoga članka te pravne i fizičke osobe iz stavka 2. ovoga članka isporučitelji su vodnih usluga.

(4) Javni isporučitelj vodnih usluga može povjeriti gospodarskom subjektu poslove pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje ugovorom o nabavi javnih usluga. No time ta osoba ne stječe pravni položaj isporučitelja vodne usluge. Ugovor se ne može sklopiti na razdoblje dulje od ugovora o koncesiji za pražnjenje i odvoz komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje.

(5) Ništetni su ugovori i pojedinačne ugovorne odredbe kojim jedinice lokalne samouprave povjeravaju obavljanje djelatnosti vodnih usluga javnim isporučiteljima vodnih usluga, uređuju kvalitetu i kakvoću usluge, mjerila učinkovitosti poslovanja, poslovanje i pravni položaj javnog isporučitelja vodnih usluga, zabrane i ograničenja javnim isporučiteljima vodnih usluga glede njihova pravnog položaja i poslovanja.

Javni isporučitelj vodnih usluga

Članak 12.

(1) Javni isporučitelj vodnih usluga je društvo kapitala kojem su jedini osnivači jedinice lokalne samouprave na uslužnom području.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka osnivač javnog isporučitelja može biti i pravna osoba čiji je jedini osnivač jedinica lokalne samouprave.

Dopušteni predmet poslovanja (registrirane djelatnosti)

Članak 13.

(1) Javni isporučitelj vodnih usluga ne može obavljati druge djelatnosti, osim vodnih usluga.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, javni isporučitelj vodnih usluga može obavljati i dodatne djelatnosti:

– uzorkovanja i ispitivanja zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju za vlastite potrebe

– iz članaka 14. i 15. ovoga Zakona

– izvođenja priključaka na komunalne vodne građevine sukladno člancima 55. i 56. ovoga Zakona za korisnike vodnih usluga na svom uslužnom području

– ovjeravanja i pripreme vodomjera za ovjeravanje za korisnike vodnih usluga na svom uslužnom području

– posebne isporuke vode iz članaka 47. do 50., 52. i 53. ovoga Zakona

– proizvodnje energije u procesu obavljanja djelatnosti vodnih usluga, uključujući i prodaju, u skladu s posebnim propisima o energiji